

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 65/2016-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, zo sudcu Petra Brňáka a sudkyne Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 129/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 129/2012 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 129/2012 konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Nové Mesto nad Váhom povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom je povinný uhradiť trovy konania [REDAKOVANÉ] v sume 156,60 € (slovom stopäťdesiatšesť eur a šesťdesiat centov) na účet právnej zástupkyne - advokátky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako i práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 129/2012 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že „... dňa 22.08.2012 bola podaná na [REDAKOVANÉ] obžaloba na Okresný súd v Novom Meste nad Váhom sp. zn. Pv 680/10 zo dňa 21.05.2012 pre prečin usmrtenia § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák., na tom skutkovom základe, že ako všeobecný lekár v rámci vykonávania lekárskej praxe v období odo dňa 13.02.2009 v ambulancii pre dospelých v [REDAKOVANÉ].“

v rozpore s ustanovením § 4 ods. 3 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov... nevykonal všetky zdravotné výkony na správne určenie choroby so zabezpečením včasnej a účinnej liečby s cieľom uzdravenia osoby poškodeného [REDAKOVANÉ]... alebo zlepšenia jeho stavu pri zohľadnení súčasných poznatkov lekárskej vedy, teda neposkytol správnu lekársku starostlivosť... ďalej viedol zdravotnú dokumentáciu ako súčasť poskytovania zdravotnej starostlivosti v zmysle § 4 ods. 5 zákona o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v rozpore s ustanovením § 21 ods. 1 písm. b) zákona o zdravotnej starostlivosti, čím zabránil gradácii ťažkostí a ochorenia poškodeného, čo malo za následok zhoršenie zdravotného stavu poškodeného, ktorý... nakoniec dňa 05.03.2009 v čase o 01:00 hod. zomrel na akútny transmurálny infarkt myokardu.

Obžalovaný inému (sťažovateľkinmu manželovi - [REDAKOVANÉ]) z nedbanlivosti spôsobil smrť a tento čin spáchal porušením dôležitej povinnosti uloženej mu podľa zákona, čím spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods.1, ods. 2 písm. a) Tr. zák. s poukazom na ustanovenie § 138 písm. h) Tr. zák. “.

Argumentujúc priebehom trestného konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 2 T 129/2012, sťažovateľka spochybnila bezprieťahovosť a efektívnosť postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré do času podania ústavnej sťažnosti nebolo právoplatne skončené, s tým, že „... od podania obžaloby až doposiaľ, teda v priebehu 3 rokov, resp. takmer 4 rokov, boli vo veci vykonané dve hlavné pojednávania, medzi ktorými bol takmer ročný prieťah, ktorý zapríčinil výlučne Okresný súd v Novom Meste nad Váhom“. Zároveň poukázala na podanie sťažnosti na prieťahy v napadnutom konaní okresného súdu a na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu, ktorá konštatovala opodstatnenosť podanej sťažnosti.

3. Sťažovateľka (v právnom postavení poškodenej) s poukazom na judikatúru ústavného súdu, ako i Európskeho súdu pre ľudské práva namietala, že k porušovaniu jej práv (bod 1) postupom okresného súdu došlo bez jej pričinenia, a bola toho názoru, že

okresný súd v konaní nepostupoval dôsledne v zmysle hospodárnosti konania tak, aby prerokoval vec bez zbytočných prietáhov.

4. S ohľadom na uvedené sťažovateľka v petite podanej ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 129/2012, okresnému súdu v napadnutom konaní prikázal konať bez zbytočných prietáhov a priznal jej primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 €, ako i úhradu trov konania v sume 156,60 €. Zároveň ústavnému súdu oznámila svoj súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

5. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 65/2016-16 z 3. februára 2016 prijal sťažnosť na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v senáte v zložení Marianna Mochnáčová (predsedníčka senátu), Peter Brňák (sudca) a Milan Ľalík (sudca). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2016 účinného od 1. marca 2016 I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Milan Ľalík (predseda senátu), Marianna Mochnáčová (sudkyňa) a Peter Brňák (sudca).

Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

6. Predsedníčka okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 130/16 doručeným ústavnému súdu 8. apríla 2016, v ktorom, argumentujúc chronológiou jednotlivých procesných úkonov okresného súdu v napadnutom konaní, uviedla: „... súd vo veci konal, avšak v určitých obdobiach nie plynulo a bez prietáhov. Prietahy vo veci som konštatovala aj v mojej odpovedi na sťažnosť splnomocnenej zástupkyne poškodenej [REDAKOVANÉ] (odpoveď na sťažnosť zo dňa 26.10.2015 č. Spr 2046/15, na ktorú sa v ústavnej sťažnosti poukazuje). Ako neprimerané som hodnotila obdobie po odročení hlavného pojednávania zo dňa 05.12.2014 do nariadenia znaleckého dokazovania uznesením zo dňa 12.10.2015. Súčasne som

konštatovala, že dĺžku konania ovplyvnila predovšetkým tá skutočnosť, že nariadené hlavné pojednávanie bolo až dvakrát odročené, resp. pôvodne určený termín hlavného pojednávania bol zrušený, na základe žiadosti prokuratúry. Sudcu som na prieťah upozornila a od tejto doby vybavovanie vecí z hľadiska plynulosti konania pravidelne sledujem. V nasledujúcom období som nezistila prieťahy vo vybavovaní vecí, sudca koná plynulo a v kratších lehotách.

Dlhšie trvajúce vybavovanie vecí, teda dlhšie obdobia medzi jednotlivými úkonmi, resp. pojednávaniami, spôsobili predovšetkým objektívne okolnosti. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom patrí medzi najzaťaženejšie súde v Slovenskej republike. Z analýzy o počte a stave vybavovania agend na súdoch vypracovanej Súdnou radou Slovenskej republiky (analýza vychádzala z údajov za rok 2014), ktorá bola predmetom rokovania na jej zasadnutí v mesiaci jún 2015, vyplýva, že Okresný súd Nové Mesto nad Váhom je nedostatočne personálne obsadený, a to tak pokiaľ ide o sudcov, ako aj súdnych úradníkov. ... V dôsledku nezodpovedajúceho personálneho obsadenia sa súd len postupne vporiadava s vybavovaním prevzatých vecí popri sústavne sa zvyšujúcom bežnom nápade vecí. Toto je hlavný dôvod, pre ktorý sa veci na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom nevybavujú v kratších lehotách, resp. bezodkladne tak, ako si to vyžaduje každé súdne konanie a záujem účastníkov o plynulé a bezprieťahové prejednanie vecí.

Dĺžku tohto súdneho konania však ovplyvnila aj tá skutočnosť, že prokuratúra ako jedna z procesných strán v tomto konaní, opakovane a veľmi krátku dobu pred uskutočnením hlavného pojednávania, požiadala o jeho odročenie z dôvodu čerpania dovolenky dozorového prokurátora. Súd pri určovaní termínu hlavného pojednávania musel zohľadniť aj čerpanie dovolenky obhajcu obžalovaného.

Pri hodnotení dĺžky tohto konania treba vziať do úvahy aj právnu a skutkovú náročnosť prejednáwanej veci, ktorá si pred rozhodnutím o vine a treste, ako aj o uplatnenom nároku sťažovateľky na náhradu škody, vyžaduje rozsiahlejšie dokazovanie, najmä výsluchy svedkov, znalecké dokazovanie, ale aj doplnenie znaleckého posudku, výsluch znalca. Nepovažujem celkovú doterajšiu dĺžku konania (3,5 roka) za zjavne neprimeranú zložitosti veci, ako aj konkrétnym okolnostiam prípadu, a to aj s ohľadom na to, že vzhľadom na aktuálny stav konania možno v krátkom čase očakávať meritóme rozhodnutie veci. Obžalovaný je lekár, ktorému sa kladie za vinu, že neposkytol zdravotnú

starostlivosť manželovi poškodenej lege artis a porušením dôležitej povinnosti uloženej zákonom mu spôsobil smrť. Dokazovanie spáchania takéhoto typu trestnej činnosti je mimoriadne náročné, o čom svedčí aj tá skutočnosť, že samotné prípravné konanie a teda vyšetrovanie daného skutku, trvalo viac ako tri roky.

S poukazom na uvedené považujem sťažnosť za nedôvodnú.“

Predsedníčka okresného súdu zároveň ústavnému súdu oznámila, že súhlasí s upustením od verejného pojednávania o tejto ústavnej sťažnosti, a uviedla nasledujúcu chronológiu procesných úkonov:

„Súdne konanie začalo dňa 22.08.2012, kedy bola tunajšiemu súdu doručená obžaloba Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom sp. zn. Pv680/2010 zo dňa 21.08.2012 na obvineného [REDAKOVANÉ] pre prečin usmrtienia podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Sťažovateľka v uvedenej trestnej veci vystupuje v postavení poškodenej.

Dňa 02.10.2012 dal samosudca pokyn trestnej kancelárii súdu na realizáciu nariadeného termínu hlavného pojednávania, ktorého termín určil na deň 20.02.2013. Pokyn samosudcu bol trestnou kanceláriou zrealizovaný dňa 27.11.2012.

Dňa 20.02.2013 bola na hlavnom pojednávaní prokurátorom prečítaná obžaloba a boli vypočutí obvinení a poškodená. Súd do zápisnice zaznamenal návrhy procesných strán na doplnenie dokazovania. Hlavné pojednávanie bolo odročené na deň 19.04.2013.

Opatrením samosudcu zo dňa 12.04.2013 bol termín hlavného pojednávania zrušený z dôvodu mimoriadnej dovolenky samosudcu čerpanej dňa 19.04.2013 a procesné strany operatívne informované o tejto skutočnosti.

Nový termín hlavného pojednávania bol pokynom samosudcu zo dňa 12.04.2013 určený na deň 26.06.2013.

Dňa 29.05.2013 okresný prokurátor v Novom Meste nad Váhom pripisom požiadal súd o zmenu termínu, resp. odročenie hlavného pojednávania, z dôvodu riadne plánovanej a vopred zaplatenej zahraničnej dovolenky prokurátora, ktorý mal pridelenú trestnú vec obvineného.

Opatrením samosudcu zo dňa 12.06.2013 bol termín hlavného pojednávania určený na deň 26.06.2013 zrušený na žiadosť okresného prokurátora a procesné strany operatívne informované o tejto skutočnosti.

Dňa 21.06.2013 bol súdu doručený prípis obhajcu obvineného, ktorým oznámil, že v čase od 23.08.2013 do 23.09.2013 čerpá dovolenku a požiadal, aby v uvedenej dobe súd nevytyčoval termín hlavného pojednávania.

Pokynom samosudcu zo dňa 31.03.2014 bol termín hlavného pojednávania určený na deň 17.09.2014.

Dňa 11.09.2014 okresná prokurátorka v Novom Meste nad Váhom prípisom požiadala súd o odročenie hlavného pojednávania, z dôvodu riadne plánovanej dovolenky dozorového prokurátora s ohľadom na kontradiktórny priebeh hlavného pojednávania.

Dňa 16.09.2014 bolo procesným stranám operatívne oznámené, že vzhľadom na žiadosť okresnej prokurátorky bude hlavné pojednávanie dňa 17.09.2014 odročené bez prejednania veci.

Dňa 17.09.2014 súd hlavné pojednávanie odročil na neurčito stým, že ďalší termín bude určený po zohľadnení pracovných povinností sudcu, prokurátora, obhajcu a znalca.

Dňa 22.10.2014 dal samosudca pokyn trestnej kancelárii súdu na realizáciu nariadeného termínu hlavného pojednávania, ktorého termín určil na deň 05.12.2014. Pokyn samosudcu bol trestnou kanceláriou zrealizovaný dňa 22.10.2014.

Dňa 05.12.2014 boli na hlavnom pojednávaní vypočutí znalec a dvaja svedkovia. Hlavné pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania v zmysle už skôr do spisu doručeného návrhu prokurátora.

Dňa 09.12.2014 bolo uznesením vyššieho súdneho úradníka rozhodnuté o znalečnom, pričom na uvedenom uznesení bola dňa 26.01.2015 trestnou kanceláriou vyznačená právoplatnosť dňom 19.12.2014.

Dňa 29.05.2015 bol pokynom samosudcu určený termín hlavného pojednávania na deň 16.10.2015.

Dňa 12.10.2015 bolo uznesením samosudcu rozhodnuté o nariadení znaleckého dokazovania a súčasne bol opatrením samosudcu zrušený termín hlavného pojednávania určený na deň 16.10.2015 z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania.

Dňa 06.11.2015 bola na uznesení o nariadení znaleckého dokazovania vyznačená právoplatnosť dňom 27.10.2015.

Dňa 06.11.2015 bol súdnou tajomníčkou daný pokyn na odoslanie spisu tunajšieho súdu sp. zn. 2T/129/2012 znaleckej organizácii prostredníctvom dožiadaného Okresného

súdu Bratislava I. Pokyn bol zrealizovaný dňa 09.11.2015 a predmetný spis doručený na Okresný súd Bratislava I dňa 11.11.2015.

Dňa 25.01.2016 si zástupca znaleckej organizácie prevzal na Okresnom súde Bratislava I spis tunajšieho súdu sp. zn. 2T/129/2012 za účelom vypracovania znaleckého posudku.

Dňa 22.03.2016 bol tunajšiemu súdu vrátený spis sp. zn. 2T/129/2012 spolu s vypracovaným znaleckým posudkom v požadovanom počte rovnopisov.

Dňa 22.03.2016 dal samosudca pokyn trestnej kancelárii súdu na realizáciu termínu hlavného pojednávania, ktorý určil na deň 20.05.2016 a na deň 23.06.2016. Taktiež bol daný pokyn na predloženie spisu vyššiemu súdному úradníkovi za účelom rozhodnutia o znalečnom. Pokyn samosudcu bol zrealizovaný dňa 24.03.2016 a v rovnaký deň bolo uznesením rozhodnuté o znalečnom.“

7. Sťažovateľka v písomnom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu (bod 6) doručenom 1. júna 2016 ústavnému súdu oznámila, že „... s vyjadrením... Okresného súdu v Novom Meste nad Váhom zo dňa 01.04.2016 sa... nestotožňuje a... predmetná vec nie je ani právne ani skutkovo náročná. Nie je pravdou, že rozhodnutie o vine a treste, ako aj jej nárok na náhradu škody si vyžaduje rozsiahlejšie dokazovanie. Pravdou je, že súd svojou liknavosťou a neprimeranou dĺžkou konania oslabuje už vykonané dôkazy. Absolútne nemôže súhlasiť s konštatovaním Okresného súdu v Novom Meste nad Váhom, že dĺžka konania (3,5 roka) nie je zjavne neprimeraná s poukazom na neprimeranú zložitost' veci, ako aj na konkrétnu okolnosť, že možno v krátkom čase očakávať meritórne rozhodnutie.

Je pravdou, že súd vytýčil hlavné pojednávanie na deň 20.05.2016 a 23.06.2016, avšak mailom bolo sťažovateľke oznámené, že hlavné pojednávanie vytýčené na deň 20.05.2016 bolo zrušené z dôvodu ospravedlnenia obhajcu obžalovaného. Podotýkam, že súd upovedomil strany konania (obžalovaný, obhajca, splnomocnenec poškodeného) o termíne hlavného pojednávania ešte dňa 23.04.2016. Zrušenie termínu na deň 20.05.2016 bolo oznámené dňa 16.05.2016.

Sťažovateľka nemá vedomosť, kedy obhajca obžalovaného požiadal o odročenie pojednávania, avšak súd mal k ospravedlneniu obhajcu zaujať striktné stanovisko - trvať na zabezpečení substitúcie, alebo ustanoviť náhradného obhajcu v zmysle ust. 42 ods. 1

Tr. por. s poukazom na dôvodnú obavu, že by mohlo byť opäť zmarené hlavné pojednávanie.

Sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že do dnešného dňa nebolo v danej veci právoplatne rozhodnuté, a nie je predpoklad, že by súd dňa 23.06.2016 meritórne rozhodol, keď zo znaleckého posudku č. 63/2016 zo dňa 22.03.2016 vyplýva, že k otázkam, na ktoré sa dotazoval súd znaleckej organizácie nevedia odpovedať, nakoľko nie sú počítačová firma, pričom dávajú na zváženie súdu potrebné dôkazy získať prostredníctvom Všeobecnej zdravotnej poisťovne. Z uvedeného vyplýva, že ak bude chcieť súd zistiť spoľahlivo skutkový stav, bude musieť doplniť dokazovanie minimálne o stanovisko Všeobecnej zdravotnej poisťovne, čím sa opäť predĺži konanie na súde.

Sťažovateľka je toho názoru, že aj vyššie uvedený priesťah zapríčinil výlučne Okresný súd v Novom Meste nad Váhom. Uvedenou nečinnosťou okresného súdu dochádza k neprimeraným priesťahom v konaní, čím v dôsledku svojho nezákonného postupu porušuje právo sťažovateľky na prejednanie veci bez zbytočných priesťahov a primeranej lehote.“

8. Ústavný súd následne so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľky upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Z uvedeného dôvodu senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe podanej ústavnej sťažnosti, písomne podaného stanoviska okresného súdu a sťažovateľky, chronológie procesných úkonov okresného súdu a na základe predloženého súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 2 T 129/2012.

II.

9. Po vykonaní kontroly ústavnému súdu zaslanej chronológie procesných úkonov okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 129/2012 (ďalej len „chronológia“) na základe obsahu okresným súdom predloženého na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu považoval ústavný súd skutočnosti uvedené v chronológii za preukázané.

Nad rámec chronológie však ústavný súd pre úplnosť a jasný obraz o priebehu konania okresného súdu uvádza tieto zistenia zo súdneho spisu sp. zn. 2 T 129/2012:

- 18. február 2013 - okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie obhajcu obvineného k obžalobe a návrhy na vykonanie dôkazu na hlavnom pojednávaní (č. l. 180 a nasl. súdneho spisu),

- 19. marec 2013 - okresnému súdu bol doručený návrh prokurátora Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom na doplnenie dokazovania (č. l. 188 a nasl. súdneho spisu),

- 9. december 2014 - okresnému súdu bolo doručené vyúčtovanie znaleckej odmeny a straty času od znalca [REDACTED] (znalca Inštitútu forenzných medicínskych expertíz s. r. o.),

- 13. október 2015 - na pokyn samosudcu bol termín hlavného pojednávania nariadeného na 16. október 2015 zrušený z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania uznesením č. k. 2 T 129/2012-258 z 12. októbra 2015,

- 21. január 2016 - výzva samosudcu adresovaná Okresnému súdu Bratislava I (č. l. 268), úradný záznam samosudcu (č. l. 270).

III.

10. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

11. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd

môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

12. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 129/2012 dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

15. Pri posudzovaní, či vo veci došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 26/02) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú povaha konania, teda právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,

správanie účastníka konania a spôsob, akým súd vo veci postupoval. Povahou konania treba rozumieť nielen jeho zložitosť alebo naopak, jednoduchosť na jednej strane, ale aj jeho význam pre sťažovateľku (poškodenú v trestnom konaní, pozn.) na strane druhej.

Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľku, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania.

15.1 Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie vo veci podanej obžaloby Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom sp. zn. Pv 680/2010 z 21. augusta 2012 na obvineného [REDAKOVANÉ] pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona. Sťažovateľka v uvedenej trestnej veci vystupuje v postavení poškodenej.

Podľa názoru ústavného súdu je pravdou, že v danom prípade možno vzhľadom na nutnosť vykonania rozsiahlejšieho dokazovania (výsluchov svedkov, vykonania znaleckého dokazovania, prípadne i jeho doplnenia, výsluchu znalca, atď., pozn.) pred rozhodnutím o vine a treste, ako aj o uplatnenom nároku sťažovateľky na náhradu škody považovať napadnuté trestné konanie po skutkovej stránke za zložitejšie.

Hoci ústavný súd uznáva, že dokazovanie spáchania trestného činu kladeného obvinenému za vinu môže byť svojou povahou náročnejšie na dokazovanie, samotnú skutkovú zložitosť (na ktorú poukázala vo svojom vyjadrení k sťažnosti aj predsedníčka okresného súdu, pozn.) však nemožno dávať do súvislosti s neefektívnou činnosťou okresného súdu, ako i s priet'ahmi v konaní.

Napokon samotná predsedníčka okresného súdu vo svojej odpovedi z 26. októbra 2015 na sťažnosť sťažovateľky na priet'ahy v konaní konštatovala opodstatnenosť podanej sťažnosti v posudzovanom trestnom konaní a nekoncentrovanosť časovej následnosti jednotlivých úkonov samosudcu.

Ústavný súd s ohľadom na uvedené zastáva názor, že v okolnostiach danej veci pri sústredenejšom a najmä efektívnejšom postupe okresného súdu bolo možné postupovať tak, aby bol čo najskôr odstránený stav právnej neistoty sťažovateľky.

15.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania účastníkov súdneho konania, ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by samotná

sťažovateľka akýmkoľvek významným spôsobom prispela k zbytočným priet'ahom v konaní.

15.3 Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu z hľadiska posudzovania, či v právnej veci sťažovateľky došlo k zbytočným priet'ahom.

Ústavný súd v kontexte tohto posudzovania priet'ahov v konaní konštatuje, že postup okresného súdu v namietanom trestnom konaní sa skutočne vyznačoval obdobiami nečinnosti, ako i neefektívnej činnosti okresného súdu, a to:

- od 12. júna 2013 (keď bol termín hlavného pojednávania určený na 26. jún 2013 zrušený na žiadosť prokurátora Okresnej prokuratúry Nové mesto nad Váhom) do 31. marca 2014 (keď okresný súd určil nový termín hlavného pojednávania na 17. september 2014) a následne v nadväznosti na to

- od 31. marca 2014 do 16. septembra 2014 (keď bolo procesným stranám operatívne oznámené zrušenie termínu hlavného pojednávania a jeho odročenie na neurčito na žiadosť prokurátorky Okresnej prokuratúry Nové mesto nad Váhom) a

- od 9. decembra 2014 (keď okresný súd rozhodol o znalečnom znalcovi [REDACTED]) do 29. mája 2015 (keď okresný súd určil nový termín hlavného pojednávania až na 16. október 2015).

16. Ústavný súd v kontexte uvedeného zdôrazňuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

17. O neefektívnosti a nesústredenej činnosti okresného súdu v posudzovanom trestnom konaní svedčí najmä fakt, že samosudca nariadil termíny hlavných pojednávanií (na 26. jún 2013 a následne na 17. september 2014), ktoré však následne na žiadosť prokurátora príslušnej okresnej prokuratúry zrušil, v časových intervaloch medzi jednotlivými termínmi hlavných pojednávanií nevykonával žiadne procesné úkony smerujúce

k vykonaniu dokazovania v posudzovanej trestnej veci a o nariadení samotného znaleckého dokazovania rozhodol až 12. októbra 2015 (v dôsledku čoho termín hlavného pojednávania určený na 16. október 2015 zrušil, pozn.).

V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že hlavné pojednávanie, ktoré sa konalo 5. decembra 2014, bolo odročené na neurčito práve na účely nariadenia znaleckého dokazovania, ktoré však bolo nariadené až 12. decembra 2015.

18. V súvislosti s argumentáciou predsedníčky okresného súdu predostretou v stanovisku okresného súdu sp. zn. Spr 130/16 z 1. apríla 2016 (bod 6) (ktorá zbytočne priet'ahy v posudzovanom trestnom konaní odôvodnila dlhodobým nadmerným zaťažením okresného súdu ako celku a jeho dlhodobým nedostatočným personálnym obsadením, pozn.) ústavný súd zdôrazňuje, že doterajšia judikatúra ústavného súdu v tomto smere formulovala stanovisko, podľa ktorého otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), argumenty okresného súdu súvisiace s nadmerným množstvom vecí a nedostatočným personálnym obsadením okresného súdu preto ústavný súd akceptovať nemohol.

Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal vyriešiť a ktoré následne viedli k nadmernému zaťaženiu súdu (a teda i trestného oddelenia, pozn.), nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je príslušný na rozhodnutie v trestnej veci.

19. Napriek tomu, že okresný súd niekoľkokrát vykonal procesné úkony spojené s prípravou hlavných pojednávaní, v posudzovanej trestnej veci za viac ako 3 roky a 10 mesiacov nepadlo právoplatné rozhodnutie vo veci.

Pozornosti ústavného súdu rovnako neušlo, že termín hlavného pojednávania, nariadeného na 20. máj 2016 bol zo strany okresného súdu zrušený.

20. Na základe uvedeného ústavný súd hodnotí postup okresného súdu v označenom trestnom konaní za taký, ktorý bol síce miestami poznačený nečinnosťou okresného súdu,

avšak ktorému v prvom rade chýbala efektívnosť a koncentrovanosť a ktorý v konečnom dôsledku nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky a prispel k celkovej dĺžke napadnutého konania.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 2 T 129/2012 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21. V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 129/2012 konal bez zbytočných prieťahov.

IV.

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

24. Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur, poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

25. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

26. Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

27. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 2 T 129/2012, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 eur za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nepredstavuje realizáciu základného práva priznaného čl. 46 ods. 3 ústavy, t. j. primerané finančné zadosťučinenie nemožno stotožňovať s odškodným, s náhradou či už za skutočnú škodu, alebo za ušlý zisk.

29. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľke, ktorá bola vo veci namietaného porušenia práva úspešná, vznikli trovy konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom.

30. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľke v konaní pred ústavným súdom vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním.

31. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €.

32. Ústavný súd priznal sťažovateľke uplatnenú náhradu trov konania vo výške 156,60 € (bod 4), hoci skutočná výška trov právneho zastúpenia by bola 296,44 €. S poukazom na výsledok konania totiž sťažovateľke vznikol nárok na úhradu trov za nasledujúce dva úkony právnej služby vrátane režijného paušálu za tieto úkony spolu v sume 296,44 € nasledovne:

- prevzatie a príprava zastúpenia (t. j. 139,83 € + 8,39 €) a
- podanie ústavnej sťažnosti (t. j. 139,83 € + 8,39 €).

33. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky - advokátky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

34. Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu uvedenú v bode 3 výroku nálezu. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto nálezu.

35. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2016